

RZYMIANIN (1423) *sb m*

a jasne (w tym 7 r. błędne znakowanie); G pl -ân.

sg N Rzymianin (52). ◇ G Rzymianina (28). ◇ I Rzymianin(e)m (4). ◇ L Rzymianinie (1). ◇ pl N Rzymianie (338). ◇ G Rzymiãñ (172), Rzymianów (68), skróty (534); -ân LubPs, RejZwierz, KwiatKsiąż, RejAp, GórñDworz, GrzepGeom (3), BudNT, CzechRozm (5), ModrzBaz (11), SkarJedn (6), Oczko, CzechEp (3), NiemObr, GórñRozm (2), KochWr, Calep (2), Phil, OrzJan, LatHar (2), JanNKar, SarnStat (6), GrabPospR, SkarKaz (2), SkarKazSej (6); -anów GlabGad, SeklKat (2), RejKup, HistAl (2), KromRozm I (2), MurzHist, KromRozm II (12), GliczKsiąż, KrowObr (5), OrzRozm (2), LeopPrzep, BiałKat, BiałKaz (3), ReszList (5), PowodPr; -ân : -anow HistAl (1:2), Leop (6:3), BibRadz (1:5), BielKron (39:6), RejPos (6:3), BielSpr (12:1), RejPosWstaw (1:1), PaprPan (1:2), SkarŻyw (5:1), WujNT (35:2), KlonWor (4:2); ~ -anów (1) BiałKat, -anow (1) MurzHist, -an(o)w (66). ◇ D Rzymianom (97); -om (1) JanNKar, -óm (1) Oczko, -(o)m (95). ◇ A Rzymiany (61). ◇ I Rzymiany (60). ◇ L Rzymianãch (3) WujJud, StryjKron, JanNKar, Rzymiani(e)ch (3) BielKron, ReszList, WujNT; ~ -ãch WujJud, StryjKron, -ach JanNKar. ◇ V Rzymianie (2).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVII – XVIII w.

1. *Mieszkaniec a. obywatel starożytnego Rzymu; Romanus Miech, HistAl, Vulg, PolAnt, Mącz, Modrz, Calep; homo Romanus Vulg, Modrz; civis Romanus Vulg, Cn; patricius Miech; Quiris Mącz (647) : BierEz Q3v [2 r.]; OpecŻyw 69 [2 r.], 83, 176; BielŻyw 5, 124 [2 r.], 126, 128, 168; GlabGad A2v; MiechGlab *7, 49, 53, 54, 59; RejRozpr D3; Iako Alexander zgotowawłszy załthępy iechał ku Włófkiey ziemi/ chcąc włmierzyć pychę Rzymianow HistAl B5v, B5v, B6 [2 r.]; KromRozm II dv; Rzymiãnye też chcąc łye Grekom obmowić s przodká łwego Romulułá ktorego oni myeli zá bękartá/ ćwyerdzili to mocnye/ żeby myał był mieć oycá Marłá. GliczKsiąż B5v, C2, C7v, K5v, Mv; GroicPorz a3v; Iż Piotr Święty w Rzymie Papieżem był/ y napierwey Rzymiãny vtzył KrowObr 25; Tãkże Lucyułá trzecięgo/ Izali Rzymiãnie dla ięgo złości nie wygnáli? KrowObr 39, 32v, 37v, 39, Ss3; RejWiz 86v, 99; Leop Zach 11 arg, 1.Mach 8/21, 22, 24, 26 (10); RZymiãnie miedzy łobã gdy łie powãdzili/ Dakowie łie zebráli/ by ná nie włkoczyli. RejZwierz 28v; HAnnibal Kãrtãginiłki gdy walczył z Rzymiãny/ A iż nigdy nie zrownãł z nimi możnołciãmi/ Rozmãite hãnłzłaki ná nie wynãydowãł RejZwierz 39v, 6v, 25v [2 r.], 28v, 39v, 42, 44, 81; BibRadz Dan 11 arg, 1.Mach 14/24, 2.Mach 8/36, Ioann 18/13; Y zali v Rzymiãnow niebyli Pontifices Maximi, pierwszy w Rzymie Pãnowie? OrzRozm Hv, L, O4; To miãłto Kãrtãgo było łławne włzytkiemu łwiãtu/ s ktorým Rzymiãnie wiedli walkę trzydzycięci lat/ z wielkã łzkodã łwoiã y Rzeczypołpolitey BielKron 75v; Potým Romulus wybrał mężow rãdnych s Pãtricyow łto/ ktore potým zwãli Rzymiãnie Senatem BielKron 99; Ale Etrufcy wielekroć potým bitwy łtrãcone mieli z Rzymiãny. BielKron 102; LVcius Tãrquinius pyłzny łiodny á ołtãtni krol Rzymłki pogãłłki/ pãnowãł Rzymiãnom lat XXXV. BielKron 103v; Lãtyny łtrãch ogãrñãł/ poczęli vciekãć/ á Rzymiãnie ie gonili bijãc. BielKron 120; Solon Mędrzec Grecki/ towarzysłz Talełow/ od thego ięłzcze y dził Rzymiãnie prãwã mãiã y vłtãwy. BielKron 121v; Rzymiãnie będac rołtropni/ więcey łprãwã dobrã/ łtałłciã/ rozumem/ niź mocã bitew wygrãwãli. BielKron 129; Vyrzãwłszy potým Rzymiãnie łzczęłcie/ łtałłłć/ y wymowę rołtropnã Iuliułowę/ wybrãli go włzyłcy zá monãrche/ to ięłt Cefarzã pirwłzego. BielKron 131; Rzymiãnie Azyã*

y Afrykę zwyciężywszy/ Zydowfkiey ziemi byli przepuścili. *BielKron* 265v, 24, 24v [2 r.], 25 [2 r.], 26, 51v (234); *KwiatKsiąż* B4, K3v, N, O2v; Larentia, Imię sławnei á bogátey kurwy którą Rzymiánie zá boginią chwalili/ Floria [!] zwána. *Mącz* 184c, 41c, 58c, 160a, 185d, 186a (20); *Prot* Bv, B2, C; *SienLek* 18 [2 r.]; *LeovPrzep* F4v; *RejAp* 6v, 21v, 112v, 180; á oni vczeni Rzymiánie/ poczęli tho/ czego lie v Grekow náuczyli/ Lácińfkim ięzykiem piáć *GórnDworz* F7v, F7v, R2v, Z3 [2 r.], Aa6v, Ii3v; *GrzepGeom* A3, B, N [2 r.]; *RejPos* 41, 197v; *RejZwierc* 86, 92v, 102v, 163 [5 r.], 172 (12); Także ten obyczay Rzymiánie mieli/ iż s Pułnocnych krágin y z Zachodu/ tákież ze wíchodu Słońcá młode ludzi bráli ku ćwiczeniu ná Rycerfkie rzeczy *BielSpr* 1v; Iáwna rzecz iest wżemu świátu Rzymiány być męże ípráwne/ Ítałe/ Íławne/ wáżne/ ták w Rycyrfkich rzeczách iáko y w inych *BielSpr* 46, b4, 1, 2, 3, 5 (81); *WujJud* 64; *RejPosWstaw* [41²]; *MycPrz* I Bv, II B4; *BudNT Ioann* 11/48; Iáko też ono Rzymiánie fwoie rádne pány zwali *Centumuiros*/ to iest fto mężow *CzechRozm* 139, 80v, 254; PRobuá ná Cefárftwo gdy Rzymiánie wzyęli/ Godność wielki doftátek po nim obaczyli *PaprpPan* R4, C2, Ev, F3v, K, M3v (29); *ModrzBaz* 14, 21v, 24, 25, 60v (15); *Oczko* 29v, 30; *SkarŻyw* 29, 69; *StryjKron* 31, 51, 56, 59, 71 (10); *CzechEp* 335 [2 r.], 369 [3 r.], 384, 417, 421 [2 r.]; *KochFr* 19; *WerGość* 265; Rzymiánie pod ktorych mocą był niemál świát wżytek/ nie fromali fię tego/ pošťác z poľrżodká siebie ludzi zacne do Greciey *GórnRozm* D3, D3 marg, H2v, L3, L4v [2 r.]; *KochWr* 28, 33, 34; *KochWz* 136; *Calep* 64a, 409a, [587]a, 1083b; *Phil* C [2 r.], C2, C3 [3 r.], K2, P4; *OrzJan* 21; *WujNT* 103, *Ioann* 11/48, s. 392, 393, *Act* 25/16, 28/17, s. 525 [2 r.]; *JanNKar* B4, C [3 r.], Cv, C2, C2v, D; *JanNKarGórn* Hv; *GrabPospR* N2; *SarnStat* *3, 166, 232, 591, 834, 1300; LEch, Słowiánin nappierwży pánował Polánom: Rowien/ w ípráwie y w męftwie/ walecznym Rzymiánom. *KlonKr wstęp* A2; *PowodPr* 40; *SkarKaz* 40b, 382b; *CiekPotr*?(2v; *SkarKazSej* 669a, 678b, 680a [3 r.], 688b [2 r.], 691a, 699b; *KlonFlis* A3, B3; *Lex Iulia* v Rzymian z ziemie wywołánim Karáá wyszokrayce y czći odľádzánim. *KlonWor* 17, 5, 13 [2 r.], 16, 18 [2 r.], 30, 31 [2 r.].

W połączeniu z imieniem [w tym: imię + Rzymianin (17), Rzymianin + imię (3)] (20): *GliczKsiąż* E; *BielKron* 129 [2 r.], 285v, 455, Llll3; *Mącz* 297b; *RejZwierc* 149v; *BielSpr* 37v, 38 [2 r.], 39v; (nagł) Scewolá Rzymiánin. (-) SCewolá w Rzymie zacny był dawnego czáfu/ Ktory lie vžálował wielkiego niewczáfu/ Y ľzkod kthore ná ten czás ćirpieli Rzymiánie *PaprpPan* Ggv; (nagł) Wirginius Rzymiánin. (-) TEn gdy przyľzedł obaczył dzyewkę fwą pláczący/ Oblápił iá całował írodze żáľuiący *PaprpPan* Gg3, Hh3, Hh5; *ModrzBaz* 1v, [41]v; Czego iest przykład w onym Sertoryufie Rzymiáninie/ á wodzu y Hetmánie Luzytáńfkim *Phil* M, S.

W połączeniach szeregowych (5): *BibRadz* I 428d marg, I 446; Tho miáfto [Rodys] álbo wyľep ná wielkim ľzláku iest morfkim/ przeto nigdy s pokoiem nie mogło być/ ze wżytkich ítron nieprzyiaciele miálo/ Rzymiany/ Wenety/ Sáráceny pirwey potym Turki. *BielKron* 27; Bowiem Afrikani/ Arabowie/ Mauritani/ Kartaginenfes/ Rzymiánie/ Franczy y Galli/ Nortmani/ potym Cymbrowie/ Hunnowie/ Wandalitae/ Gottowie/ Gepidowie/ Alani/ y infzy Francufcy/ Niemieccy/ Sławáńfcy/ y Litewscy przodkowie/ częfto lie tám o ty Kráiny zachodnie iáko ciepłe/ wceśne y bogáte vbiegáli *StryjKron* 16, 59.

Wyrażenie: »Rzymianie starzy [= starożytni], dawni (a. starodawni)« = *Romani veteres* *Modrz* [szyk 10:9] (14:5); *KwiatKsiąż* K3v; Iuż wiemy iáko byli mocą Ítárzy Rzymiánie/ z dopuľzczenia

Páńkiego/ opánowali wiele národow y ięzykow tego fwiátá. *RejAp* 108v; *GórnDworz* Ee7v, Ii3; Rzymiánie fтары piefzemu lekkiemu ludowi przodkiem kazáli fie z nieprzyaícielem potkáć rozmáitą bronią y poćilki *BielSpr* 21v, 3v; *PaprpPan* S3; Stárodawni Rzymiánie frodzey karáli lichwiarzá/ niźli złodźieia *ModrzBaz* 82, 44v, 51v; *SkarŻyw* 139; *CzechEp* 82; *ReszList* 158; *GórnRozm* K4; V Rzymiánow dawnych wolność daná poimánemu więźniowi/ była nienáruřzona *PowodPr* 17; *SkarKaz* 381b; *SkarKazSej* 697b; *KlonWor* 10, 74.

Szeregi: »(nie tylko) Rzymianie, ((ale) i, (a(1)bo) Grekowie (i Greczyn i Rzymianin)« [szyk 10:7] (17): *BielKron* 336; *GórnDworz* O2, Ee7v; *GrzepGeom* A3; Tákże widzimy dziś v Turkow/ iż tą náuką idą iáko niegdy Rzymiánie álbo Grekowie/ nigdy niechcą być fpokoiem *BielSpr* 3v, B4, 16v, 33, 50, 52v, 59v; *RejPosWstaw* [143²]v; *PaprpPan* A3v; *SkarJedn* [d9]v; Bo Procopius Cefarienfis Grek zacny/ [...] fzeroko ich [Gotów] dzieie z Rzymiány y z Greki w kilku kfiegach [!] y Tomach dořtatecznie wyráził. *StryjKron* 36, 95 marg; co imiěníá niéma w nářzý mowie: Ale Polos [tj. bieguny]/ y Greczyn/ y Rzymiánin zowie. *KochPhaen* 2. [Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.]

»Łacinnik abo (i) Rzymianin« (2): iż ci błądzą/ ktorzy mowia/ żeby imię Antychriftowe miało być λατεῖνος Graeckie/ ábo Romiith Zydowřkie. Bo te imioná fá pořpolite wfzytkim Łacinnikom y Rzymiánom *WujNT* 870, 870 marg.

»Włozy i Rzymianie« (1): iż ci Włozy y Rzymiánie/ álbo gwałtem niepogodnych wiátrow przybili fie w ty brzegi Zmodřkie [...] álbo pewnym y vmyřlnym náprořtowaným okrętow fwoich ku puřnocy wiatrem zachodnim *StryjKron* 70.

Przen (4) : Stoi y on okrutny Rzymiánin nád tobą oná řmierć twoia frogá *RejPos* 196, 197, 197v [2 r.].

a. Obywatel rzymski (civis Romanus), honorowy tytuł nadawany mieszkańcom prowincji niebędącym etnicznymi Rzymianami (15) : Páweł od Zydow poimány [...] náwrocenie fwoie im powiađa/ y Rzymiáninem fie byc wyznawa. *Leop Act* 22 arg; Przyřzedřzy tedy Rotmiřtr/ rzekł do niego [do řw. Pawła]: Powiedz mi iefliř thy iefť Rzymiánin? Tedy on rzekł: Ták iefť. Odpowiedział Rotmiřtr/ Iam zá wielką řummą thego mieřřczáńřtwá dořtał. *Leop Act* 22/27, *Act* 16/38, 22/25; *BibRadz Act* 16 arg, 23/26; *KuczbKat* 340; *BudNT Act* 16/38; Rotmiřtr go [řw. Pawła] wieřć każe do obozu/ áby go biczmi řprobował. Ale wfłyřzawřzy iż Páweł iefť Rzymiánin. Dał mu pokoy. *WujNT Act* 22 arg, *Act* 16/21, 38, 22/25, 27, 29, 23/27.

2. Mieszkaniec miasta Rzymu bez uwzględnienia przynależności państwowej, w tym o chrześcijanach zamieszkujących w starożytnym Rzymie; Romanus Modrz (742) : *KromRozm II* ev, k3v; *KromRozm III* O6; LEO ořmy/ Papieř/ przez Cefárzá Othoná wybrány/ ná ktorego mieyřce wybráli byli Rzymiánie Benedyktá *BielKron* 174; EVgenius trzeći Pizanus [...] był ná řtolcu Papieřkim ořm lat [...]. Acřkolwiek nád wołá Rzymian był wybran/ wfřákże go potym przyięli. *BielKron* 181; ábowiem gdy go [papieřa Innocencjusza VII] Rzymiánie vpomináli áby odfřczepieńřtwo s kořciółow wygářil/ on poimawřzy niektore Rzymiány/ iedny z gory zmiotał/ drugie [...] ná řtrácenie řłał *BielKron* 187v; gdy zářię Papieř iechał do Rzymá z Nicee/ czynili Rzymianie wielkie tryumřfy *BielKron* 216v, 168, 174 [3 r.], 174v [2 r.], 175 [2 r.], 176v (34); Iefť to woła nářzá/ áby wfřzyřcy poddáni nářzy/ nie ináčzey Páná Bogá chwalili/ iedno tą drogą ktorą Piotr řwięty Apořtoł Rzymiánom podał *WujJud*

21, 21v, 22v; *CzechRozm* 72v; *ModrzBaz* [38]v; kto Rzymian wiary nauczył pierwey niżli Páweł S. do nich piął/ y pierwey niżeli do Rzymu przyiechał *SkarJedn* 86, 88, 196, 349; A gdy do Rzymu przyfzli á Piotr S. wiele Rzymian siećiami dziwne⁸⁰ kazánia fwego włowił: Rzymiánie vsilnie próšili S. Márká: áby im to ípiął ięzykiem [!] ich/ iáko drudzy mieniá Lácínfkim *SkarŻyw* 362; Piotr święty [...] przefttrzezał Rzymiány/ áby wiary zdrádlivey iego [Szymona czarnoksiężnika] náuce nie dawáli. *SkarŻyw* 600, 93, 147, 196 *marg*, 250 [2 r.], 361 (19); *CzechEp* 245, 378; *NiemObr* 51; dla tego RZYmiány błogofławionymi być rozumiem/ iż ich ś. Páweł w cieie będąc/ ták bárzo miłował/ vczył *ReszList* 180, 155; *WujNT* 103 [2 r.], 519, *Rom* 1 *arg*, s. 525, 526 [2 r.], *Rom* 12 *arg*, Aaaaa4v.

W połączeniu z imieniem [w tym: imię + rzymianin (10), rzymianin + imię (1)] (11): *BielKron* 151v, 166, 171v, 173v; Ná ten čás Klemens Rzymiánin rodu Senatorfkiego zacnego vczeń Piotrá S. kościoł Boży íprawował *SkarŻyw* [407]; Zywot Sámfoná Rzymiániná/ goście y chore opátruiącego/ piány od Metháphraftá *SkarŻyw* 592, 133, 134 *zp*, 436 *marg*, 454; *StryjKron* 275.

W tytule księgi Nowego Testamentu (653): *SeklKat* H2, O4v, P, P2v, Q, V3v; *RejKup* a8v; Za raz Melánchton fwych locos communes/ álbo kommentarzow ná Páwłá S. do Rzymiánow popráwiał? *KromRozm I* H4, C; *MurzHist* G2v; *MurzNT* 3v; *KromRozm II* ev [2 r.], hv, i4, k2, k2v (12); *LubPs* M, S5; Dofyc teź iest fwiádectwá/ s tego listu/ ktory Paweł Święty piął do Rzymiánow/ iaká miał pracá o nich *KrowObr* 21, 21v, 231v [2 r.]; *Leop* MM6 *zp*; Nie chćiey być mądrym íam v siebie/ ále íię boy Páná y vchodź złoćci. (*marg*) Rzym. 12. v. 16. (-) *BibRadz Prov* 3/7; Náuczyćielowie odzćzepieńcy vdáli íię zá mądroćciá ludzká y ziemká/ ktora práwie iest klucz do piekłá/ á Páweł the mądroć zowie śmierćiá do Rzym. 8. *BibRadz II* 138a *marg*, I 8b *marg* [2 r.], 9a *marg* [2 r.], c *marg*, 11c *marg*, 68d *marg* (52); *BielKron* 11v, 135v, 139, 143; *GrzegRóżn* C3v *marg*, D3 *marg* [2 r.]; *RejAp* 6v, 8 *marg*, 31 *marg*, 106 *marg*, 194 *marg*; Iáko y Páweł s. o íobye mowi: Y ia bych był zakonu nie vznął/ tedybych był y do tego czáfu nie wiedziál co iest grzech. (*marg*) Do Rzimia. w vij. (-) *RejPos* 141, 10 *marg*, 15v *marg*, 39 *marg*, 63 *marg*, 68v *marg* (47); *BialKat* 201; *RejPosWiecz*² 94 *marg* [2 r.]; *RejPosWiecz*³ 98, 98v; *GrzegŚm* A3v, 20; *KuczKat* 405; *RejZwierc* 128v *marg*, 131 *marg*, 148 *marg*, 174v *marg*, 184 *marg*, 184v *marg*, 189 *marg*; Iáko y do Rzymian [św. Paweł] piłzac mowi: Nie słuchacze/ ále íprawcy íłowá Bożego/ to iest ktorzy pełniá Przykazánie Páńskie/ będą vípráwiedliwieni. *WujJud* 97v, 50; *RejPosRozpr* cv *marg*, c2v *marg*, c4 [2 r.]; *RejPosWstaw* [21²] *marg*, [21²]v, [21³]v, 22 *marg*, [143³], [143³]v, [143⁴]; *BudBib* I 8c *marg*, 41b *marg*, 43v *marg*, 53c *marg*, 68d *marg* (9); *BialKaz* D, Dv, G2v; *BudNT przedm* b3, *przedm* b8 *marg*, *przedm* b8v *marg*, k5 *zp*, t *marg* (13); Aczemufzby Páweł piłzac do Rzymian: Rzym: 9. v 5. tego dokládał/ iż choć poízedł z Oycow/ wízákze íle wedle ciálá. *CzechRozm* 33v; Poniewáz ták iáfnie o tym Páweł nápiął Rzym: 10. v 13. Ktobykolwiek wzywał imienia Páńskiego/ zbáwion będzie *CzechRozm* 198, 4, 4v, 5, 5v, 9v (76); *ModrzBaz* [38]v *marg*, 49v *marg*, 56 *marg*, 58 *marg*, 59 *marg* (11); Kto tedy miłość ma ku komu/ temu nigdy złe⁸⁰ nic czynić nie będzie/ Rzy. 13. v 10. á tym íię teź z Bogá być pokaże. *CzechEp* 17, 8, 18, 28, 32, 49 (24); *NiemObr* 69 [2 r.], 79, 104, 108; *ReszList* 155; *LatHar* 263, 647; *KolakSzczęśl* C *marg*; List ktory Páweł Apoštoł do Rzymiánow piął/ íle íię z textu iego wyrozumieć może/ rozbiera tę quaełtiá *WujNT* 521; Iáka wiárá byłá Abráhánowá/ ktora mu iest poczytána ku

śprawiedliwości/ maż wyż: do Rzym: 4. 24. *WujNT* 658; Abrahám nie Luterfka/ ále Kátholická wiára był wśprawiedliwiony. Rzym: 4. 24. *WujNT* Xxxxx, 31, 514, 516, 524 *żp* (288). *Cf Zestawienie*.

Zestawienie: »List do Rzymian(ow)« (48): A o swym Philippye Melánchtonye [*писаł Luter*]/ kyedy naprzod był wydał commentarze ná list Páwła S. do Rzymyánow/ iż tymże duchem ye piśał/ którym Páweł list on nápiśał. *KromRozm II* f3v; Koniec listu do Rzymiánow/ który piśał Páweł z Koryntu *Leop NN6, YY4v* [5 r.], AAA2; *BibRadz* *7v, II 88a *żp*; *BudNT* h3v; *CzechRozm* 207v, 259; *SkarJedn* 97; *CzechEp* 313; *NiemObr* 115; *ReszList* 178; Páweł S. list do Rzymian piśe z Korynthu. *WujNT* 514; ACzkolwiek list do Rzymiánow nie był pierwszy z tych ktore Páweł piśał: wśzakże iest y był záfwe ná pierwszym mieyscu położony *WujNT* 519; A tak błędzą ci/ ktorzy mniemáią/ żeby Páweł S. tu y w liście do Rzymian/ odrzucał od wśprawiedliwienia zgoła wśzytkie vczynki dobre. *WujNT* 658, *przedm* 13, 30, s. 519 [2 r.], 520 *marg*, 520 *żp* (31).

3. Mieszkaniec Cesarstwa Rzymskiego Narodu Niemieckiego (1) :

Wyrażenie: »Rzymianie Niemiec« (1): ten [*papież Jan IX*] nie o to stárał iákoby záfie podawanie Celářstwá przeszło z Niemiec do Fráncyey/ y chciał był pomázác Kárlá łyłego w Rzymie ná Celářstwo/ ále poiman od niektórych Rzymian Niemieckich. *BielKron* 172.

4. Wyznawca zachodniego chrześcijaństwa (32) :

a. *Z okresu przed schizmą* (14) : Phocius [...] ósm ártýkułow przeciw stolicy Apóstolŕkiej nápiśał [...]. Iż Rzymiánie wśobotę półzczą. Iż ćwierdzą áby Duch S. pochodził y od syná. Iż się małżeństwem S. bzrydzą [!]. *SkarJedn* 231; Iż w przálnym służą Rzymiánie/ to iest iż chlebá przálnego do śprawowania Sakrámentu ciálá Bożego wżywáią. *SkarJedn* 232; Lecż Grekowie/ przez wiele lat swary przeciw Rzymiánom wśczynáiąc/ niechćieli oycowskiego nabożeństwą swego zámieszác. *SkarJedn* 328, 104, 126, 229, 241, 310 (12).

W przeciwstawieniu: »rzymianie ... grekowie« (1): Ná on czás v Rzymian obrázy y málowánia były stáre/ y láty zbotfiále [...] á Grekowie málo przed tym obrázy wśzytki y malowánia popaliwśzy/ z wielką ie záfie po síodnym Zborze chćią [...] wracáli *SkarJedn* 227.

Szereg: »grekowie i rzymianie« (1): Tedy Grekowie y Rzymiánie z strony rzeczy wierze S. służących zgodzili się. *SkarJedn* 328. [*Ponadto w przeciwstawieniu* 1 r.]

b. *Z okresu późniejszego, zwłaszcza współczesnego autorom: katolik; kapłan katolicki* (18) : *RejKup* z5v; iż Czechowie [...] miely przyiac półtuśzeństwo Papielkie/ á przystác do kościołá Rzymŕkiego mowiac/ iż nářym walkom nigdy koniec niebędzye/ poki z Rzymiány dzyrzeć wiary niebędzyem *BielKron* 198; Czuy się Ewángeliku iesli nie celuiesz/ W złych śprawách Rzymiániná ktorego winuiesz. *Prot* Cv, Cv; *SarnUzn* H2v; o lepiey poczekác áżby się wśzyscy zgodzili/ bo Rzymiánie ináčzey/ kfięza ináčzey/ Ewányelikowie ináčzey/ [...] á tak nie wiedzieć częgo się dzyrzeć. *RejZwierc* 195v; *RejPosWstaw* [143³]v; *CzechEp* 36, 146, 417, 421; A podobáł się to wam pánowie Rzymiánie? Iesli chcecie swemu świętemu Papielowi wierzyć/ wierćiesz też temu [*tj. Grzegorzowi Wielkiemu, który sprzeciwiał się używaniu tytułu „biskup powszechny”*] *NiemObr* 60, 37, 150; *ReszList* 177, 178, 179; [*AktaSynod* III 596, 598; *AktaSynod* IV 70; A naszymi księza rzymscy po śmierci się srożą, Wykopując umarłe, tym się nader grożą. Łaskawsze są bestye, które umarłemu Przepuszczą, a Rzymianie nie sfolgują jemu. *Apolog* 60, 60, 65 [2 r.], 70; *WujPosŚw* 1584 674; Z

Powłzeczno Kátholickiego á Krzeościánfkiego [!] Kościoła/ my Ewángelicy nigdyfmy nie wyfzli: y nie fprawiedliwie wy Rzymianie nas z tego dziedzictwá náfzego iáko Ífmáel Ífááká Dekretámi fwemi wyrzucáć fię kulićie. *Respons K4; BronApokr kt, 118*].

Szereg: »grekowie [= *prawosławni*] i rzymianie« (1): Wiem ífz miedz y wámi wiele íeft tákich/ ktorzy mówią: Iednáć to wiara v Grekow y v Rzymian/ fami tylko Heretykowie/ Zwingliani/ Luterani/ Nowochrzćeńcy/ y inni złą wiárę máią *SkarJedn 349*.

5. Posługujący się językiem łacińskim (1) :

Szereg: »łacinnik lub rzymianin« (1): ífz oni tłumacze/ ktorzy [...] zákon Boży zięzyka Hewreyfkiego na Grecki przełóżyli/ fłowo EWDOKIA wymyślili/ żeby ono fłowo Hywreyfkie RUCON nim wyrazili (*marg*) V Lácinnikow lub v Rzymian ífz też fłow przyczyniano/ á zwłáfzcza gdy kto co z Greckiego ięzyka przekłádał/ iawno z Cicerona y z Quintilianá. (-) *BudBib b4v*.

LWil